

Kommentarer till 2018 års taxestatistik

Kommentarer till 2018 års taxestatistik

Svenskt Vatten

Svenskt Vatten påtar sig inget ansvar för eventuella felaktigheter, tryckfel eller felaktig användning av detta meddelande

Copyright: Svenskt Vatten AB, 2018

Grafisk form: Ordförandet AB

Omslagsfoto: © Sylvie Thenard - stock.adobe.com

Utgåva: 1, september 2018

ISSN nr: 1651-6893

Kommentar till 2018 års taxestatistik

Den kommunala brukningsavgiften för vatten och avlopp för en normalvilla är ca 600 kr per månad som ett medelvärde för Sveriges kommuner. Det är en ökning med 3 % jämfört föregående år. Sett till utmaningar och investeringsbehov borde dock höjningen snarare ha varit det dubbla. Anledningen till den begränsade höjningen är främst att de kommunala VA-organisationerna många gånger är små och inte har tillräckliga personella resurser för att genomföra nödvändiga investeringar. I framtiden kommer VA-taxorna med största sannolikhet att öka markant och även bli alltmer känsliga för förändringar i ränteläget.

Svenskt Vatten sammanställer varje år taxestatistik baserat på de uppgifter som kommunerna lägger in i databasen VASS. För att förstå taxeutvecklingen över tid och göra prognoser framåt är det viktigt att belysa status och framtida utmaningar för de kommunala vatten- och avloppstjänsterna. Förutom taxeundersökningen genomför Svenskt Vatten andra undersökningar i VASS som driftstatistik och hållbarhetsindex. Svenskt Vatten har även genomfört en utredning om framtida investeringsbehov för kommunalt vatten- och avlopp. Dessa utredningar och undersökningar ligger, tillsammans med den senaste taxestatistiken, till grund för slutsatserna i denna PM.

De kommunala vatten- och avloppstjänsterna står inför stora utmaningar

När taxorna analyseras och diskuteras måste det göras i en större kontext än bara avgiftsnivåer: Vilka utmaningar står vatten- och avloppstjänsterna inför? Hur sker finansieringen idag? Vad krävs för att säkra den långsiktiga hållbarheten?

Investeringarna behöver öka!

Svenskt Vatten har låtit göra en studie av framtida investeringsbehov. Studien sammanställdes 2017 och visade på stora investeringsbehov i infrastrukturen för kommunalt vatten och avlopp.

Idag investeras 12 miljarder årligen, men rapportens analys visar att investeringsbehoven är betydligt större än så. Ser man rent tekniskt på de behov som föreligger så är det erforderliga investeringsbehovet just nu 22 miljarder under innevarande år. Det är dock inte möjligt att genomföra så stora investeringsökningar på kort tid. Därför räknar rapporten istället med att de ökade investeringarna genomförs i jämn takt under en 20-årsstid. Det resulterar i en årlig investering av 16,5 miljarder per år vilket innebär en höjning på 35 % jämfört med dagens nivå.

De ökade investeringarna behövs för att:

- Bygga ut ledningsnät och kapacitet till både nya bostäder och befintliga områden som idag inte har kommunalt VA, men som behöver det på grund av ökade krav på miljöskydd.
- En snabbare takt för förnyelse av ledningsnäten än vad som är fallet idag. Dagens förnyelsetakt behöver öka med 40 %.
- Anpassa VA-infrastrukturen för kommande klimatförändringar.
- Säkra dricksvattenkvaliteten även på sikt genom att se till att alla vattenverk har tillräckliga barriärer (reningssteg).
- Möta nya krav på avloppsrening vad gäller till exempel läkemedelsrester, slamhantering etc.

Det bör framhållas att kommunalt VA fungerar bra idag. Undersökningen hållbarhetsindex¹ visar att frågor knutna till den dagliga driften, som till exempel leveranssäkerhet och dricksvattenkvalité, genomgående fungerar väl. Däremot behöver åtgärder vidtas för att klara av uppdraget även på sikt, främst genom förbättrad planering och ökade resurser (personella och ekonomiska) för investeringar.

Taxorna behöver höjas

Hur kommer då VA-taxorna att påverkas av dessa investeringsökningar? Här blir effekten tämligen stor eftersom dagens avgifter är låga på grund av avskrivna anläggningstillgångar. Investeringsrapportens samlade bedömning är att avgifterna för kommunalt vatten och avlopp behöver stiga med 100 %, alltså fördubblas, i dagens penningvärde under de kommande 20 åren. Därtill kommer inflation som läggs utöver denna nivå. Denna bedömning ligger i samma härad som tidigare analyser.

Denna nivå innebär en genomsnittlig ökning av taxan med 4 % per år utöver inflation (prisökning i samhället).

Hur kan effekten på taxan bli så stor? En stor del av den verkliga kostnaden för att förse invånarna med kommunalt vatten- och avlopp beror på kapitalkostnader för genomförda investeringar i infrastruktur. Historiskt skedde dock den initiala utbyggnaden av kommunala VA-verksamheten många gånger med stöd av statliga bidrag, dessutom har anläggningstillgångar ofta skrivits av snabbare än de bytts ut. Det innebär att dagens abonnenter inte betalar en avgift som motsvarar vad en verklig kostnad för att förse kommunen med nödvändig infrastruktur för vatten och avlopp skulle ha varit, eftersom en del av investeringarna betalats av statsbidrag eller tidigare brukargenerationer. När dagens ledningar och reningsverk successivt ersätts av nya investeringar kommer dock dessa att vara finansierade med lån på vanligt sätt. Det innebär markant ökande kostnader bara att upprätthålla dagens prestanda.

Avskrivna anläggningstillgångar har länge hållit taxorna artificiellt låga och enbart nödvändiga ersättningsinvesteringar kommer att driva taxorna uppåt i framtiden. Den tidigare nämnda studien visar att även med ett absolut minimum av investeringar förväntas taxorna stiga med 60 % i dagens penningvärde under 20 år.

Att analysera VA-taxor

Det finns två typer av avgifter: *bruksavgifter* och *anläggningsavgifter*. Bruksavgifter är en periodisk avgift för drift- och underhållskostnader, kapitalkostnader för investeringar eller andra nödvändiga kostnader för att tillhandahålla vattentjänsterna. Anläggningsavgiften är en engångsavgift för att ansluta sig till kommunalt VA. Anläggningsavgiftens storlek bestäms utifrån beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar en genomsnittlig fastighetsandel av kostnaden för att ordna VA-anläggningen.

Taxekonstruktionerna skiljer sig åt mellan kommuner. För att göra en rättvisande jämförelse görs denna för den samlade årliga avgiften för enfamiljshus ("normalvilla"), s k typhus A², och flerfamiljshus, s k typhus B³.

¹ Hållbarhetsindex är en årlig undersökning som genomförs av Svenskt Vatten. Verket utgår ifrån 14 parametrar med underliggande frågor. Frågorna ger upphov till ett färgindex grönt (bra), gult (bör förbättras) eller rött (måste åtgärdas) och parametrarna värderas utifrån samma färgindex genom en sammanvägning av underliggande frågor. 152 kommuner deltog i 2017 års undersökning. På Svenskt Vattens hemsida finns mer information om verket och resultatet i en nationell sammanställning.

² Typhus A är ett enfamiljshus med 150 m² våningsyta inkl. garage 15 m², tomtyta 800 m², vattenförbrukning 150 m³/år. Fastigheten är ansluten till vatten, spill- och dagvatten.

³ Typhus B är ett flerbostadshus som är anslutet till vatten, spill- och dagvatten. Huset har 15 lägenheter, 1 000 m² våningsyta, 800 m² tomtyta, vattenförbrukning 2 000 m³/år och 2 st parallellkopplade vattenmätare q_n 2,5 m³/h.

Brukningssavgifter

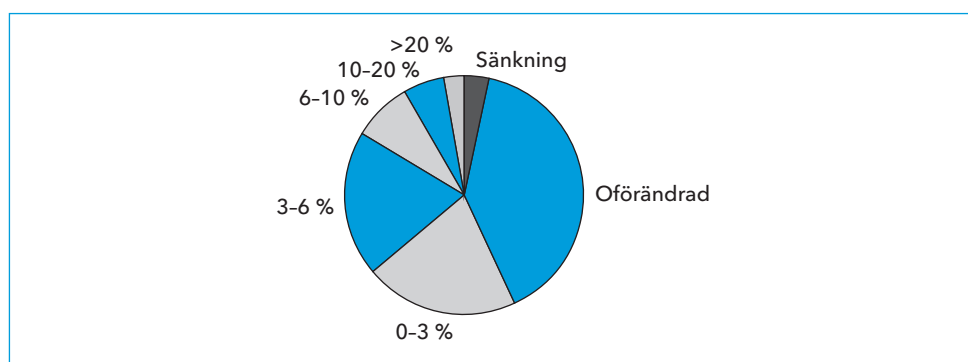
Hur har brukningstaxorna förändrats under 2018?

Tabell 1 sammanfattar medelvärden för den samlade brukningssavgiften för enfamiljs respektive flerfamiljshus och hur dessa medelvärden förändrats jämfört med föregående år.

Tabell 1 Brukningssavgifter 2018, en sammanfattning

	Medel 2018	Förändring jämfört med 2017 års taxa	Kostnad per hushåll och månad
Typhus A (enfamilj)	7 291 kr	+3,0 %	608 kr
Typhus B (flerfamilj)	68 553 kr	+2,6 %	381 kr

Dock gör många kommuner mindre höjningar. Endast en tredjedel höjer med mer än 3 %. Mer än fyra av tio låter den vara oförändrad eller sänker den. Att medelhöjningen ändå blir 3 % beror på att andra kommuner gjort större justeringar.

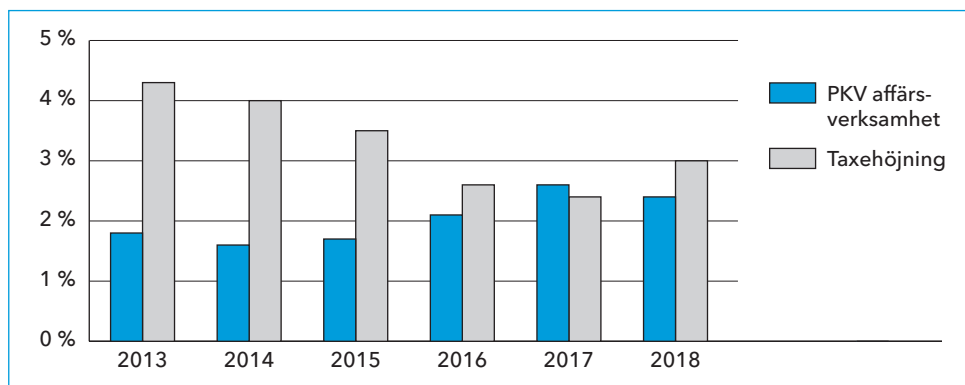
Figur 1 Fördelningen av kommunernas förändring av brukningstaxan

Mönstret känns igen från tidigare år: många kommuner avstår från höjningar, men när en översyn görs identifieras behov av större förändringar. Se vidare under "Organisation och beslutsprocess".

Hur ser 2018 års förändring ut jämfört med tidigare år? Vad är en rimlig förändring av medeltaxan?

Som beskrevs ovan kommer det att under de kommande 20 åren krävas taxeökningar i dagens penningvärde med ca 4% per år. Därutöver kommer generella prisökningar. I vår analys har vi använt oss av prisindex för kommunal verksamhet, PKV, som mått på generella kostnadsökningar. Detta index är framtaget av Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, och används i SKL:s egna beräkningar och beskrivning av kommunala sektorns kostnadsutveckling. Vi har använt ett underindex för kommunal "affärsverksamhet" där VA-sektorn ingår, detta underindex är något lägre än det publicerade PKV.

De senaste åren visar en tydlig trend nedåt för ökningarna av VA-taxan sett ur flera aspekter. Den årliga taxeökningen i procent blir allt mindre för varje år, både i absoluta tal och jämfört med PKV. Möjligen kan man se ett litet trendbrott i år, nu ökar brukningstaxans medelvärde mer än förra året, även i relation till indexet PKV affärsverksamhet. Tendensen är dock så måttlig att det är svårt att tala om ett trendbrott baserat endast på detta år.

Figur 2 Årlig taxehöjning 2013–2018 jämfört med index PKV-affärsverksamhet (SKL).

Även för 2018 kan man konstatera att den genomsnittliga taxehöjningen är låg i förhållande till verkliga behov. Svenskt Vatten gör precis som förra året bedömningen att en rimlig nivå på höjning av medelvärdet motsvarar 4 % för ökade investeringar och en ökning motsvarande index PKV affärsverksamhet för allmänna kostnadsökningar. Det skulle innebära en generell höjning som är mer än dubbelt så stor som årets höjning.

En annan konsekvens av ökande investeringar är att räntekänsligheten ökar.

Räntekänslighet vid ökande investeringar: Exempel från Stockholm Vatten och Avfall AB.

De senaste tre årens taxehöjningar har i huvudsak finansierat den omfattande utbyggnaden av VA- infrastrukturen i staden, ökade ambitioner avseende förnysetakt i nätet och planeringsresurser för ytterligare utbyggnad av verksamheten för att möta befolkningstillväxten, klimatförändringar och omvärldens krav.

I ett större projekt (SFA-projektet) förnyas stadens avloppsvattenrening. Det befintliga reningsverket i Henriksdal utvecklas till ett av världens mest moderna reningsverk. Stadens andra reningsverk stängs och en ny 14 km lång avloppstunnel dras 30–90 meter under marken från Bromma till Sickla. I förslaget till reviderat genomförandebeslut för SFA-projektet anges att den direkta finansieringen av projektet med ny tidplan ger följande effekt; för perioden 2021–24 beräknas erforderlig årlig taxehöjning till 5,5 % varav 3,5 % avser täcka finansieringen av SFA och 2,0 % för att täcka inflationsförväntningarna. Vid årets förnyade bedömning av taxeutvecklingen antas en årlig höjning 2019–21 som följer en allmän kostnadsutveckling om 2 % som tillräcklig.

Tidigare har belåningen i förhållande till anläggningens värde varit tämligen låg, bland annat för att många större investeringar legat långt tillbaka i tiden. Med nya stora projekt som genomförs behövs stora lånefinansierade investeringar. Beräkningen av det framtida behovet av taxehöjningar har skett utifrån nuvarande, mycket låga, ränteläge och bolagets kraftigt ökande upplåning innebär att stigande räntor skulle få stor effekt på resultatet.

För att kompensera för en räntehöjning med 1,0 procentenhet 2019 erfordras en höjning av VA-taxan med 8 procentenheter utöver den höjning om 2 % som ligger i planen. En höjning i ränta med 1,5 procentenhet ger på samma 12 procentenheter i taxehöjning utöver planen.

Naturligtvis är volymen på Stockholm Vatten och Avfalls investeringar i absoluta belopp exceptionell givet stadens storlek. Dock är inte effekten på budget och

räntekänslighet nödvändigtvis väsensskild från en mindre kommun som tidigare varit lågt belånad och sedan i förhållande till sin storlek genomför stora investeringar för återinvestering och utveckling av infrastrukturen för VA. Det innebär även i detta fall att belåningen i förhållande till budget kraftigt ökar och därmed ökar räntekänsligheten.

Varför är taxorna olika höga i olika kommuner?

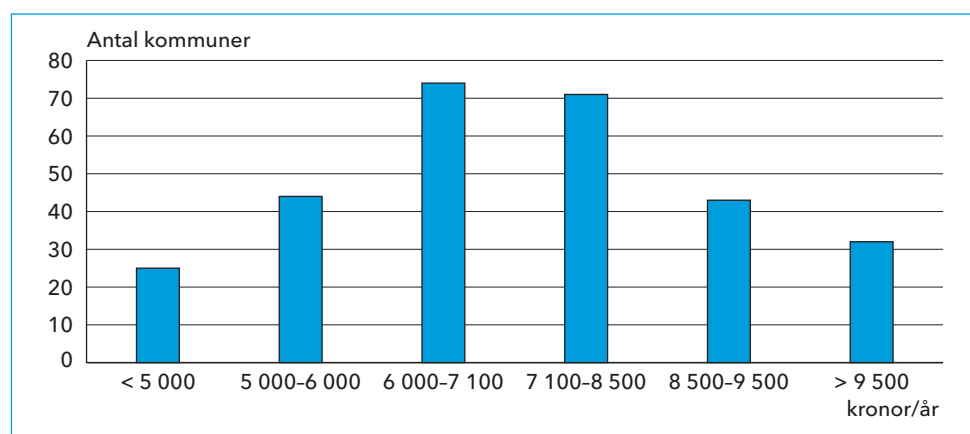
En normalvilla betalar mellan 3 247 och 11 811 kr per år. Varför är skillnaderna mellan kommunerna så stora?

Taxor sätts i varje enskild kommun utifrån självkostnadsprincipen. Det innebär att de samlade intäkterna från taxans avgifter inte överstiger de samlade kostnaderna för de kommunala vatten och avloppstjänsterna.

Skillnaderna i avgiftsnivå beror främst på de olika förutsättningar som påverkar kostnaderna för att hantera vatten- och avlopp; t ex storlek, läge, typ av bebyggelse, avstånd, topografi, befolkningstäthet, antalet verksamhetsområden, råvattenkälla etc. Vidare spelar historiskt olika sätt att hantera investeringskostnader in.

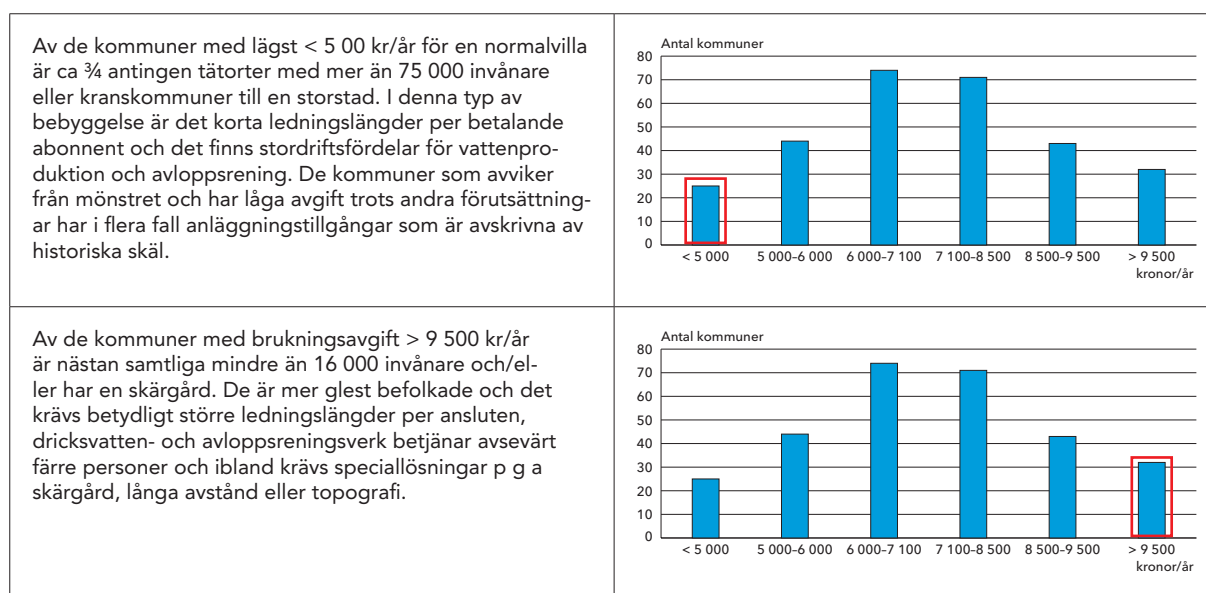
Det förekommer ibland påståenden att spridningen i avgiftsnivå är en indikation på att vissa kommuner är mindre kostnadseffektiva. Detta är emellertid ett felaktigt resonemang. Vatten- och avloppstjänster måste tillhandahållas i varje enskild kommun oavsett vilka förutsättningar som finns för att göra detta till en låg kostnad. Förutsättningarna skiljer sig här markant åt mellan olika kommuner. Kommuner med låg befolkningstäthet och stora avstånd har färre betalande per meter ledning och högre kostnader per ansluten för renings- och vattenverk. Vidare kan särskilda förhållanden som till exempel skärgård kräva dyrare lösningar. Därför är en spridning i taxenivå inte en indikation på verksamhetens kostnadseffektivitet.

I figuren nedan illustreras spridningen av den årliga bruksavgiften i olika kommuner:

Figur 3 Spridning av bruksavgifter för en normalvilla (typhus A) mellan kommuner

Tittar vi närmare på vilka kommuner som har hög respektive låg taxa framträder ett tydligt mönster:

Kostnaden för investeringar och underhåll för ledningsnät är en stor del av den totala kostnaden. Det innebär att kommuner med långa ledningslängder per betalande måste ha högre avgifter för att uppnå självfinansiering. Ibland framställs det faktum att en taxa kan vara tre gånger så hög i glesbygd jämfört med storstad som något i sig anmärkningsvärt, men då ska man komma ihåg att ledningslängderna per betalande är ofta 10–15 och ibland uppemot 30 gånger längre per betalande.

Jämför man kommunerna med högst respektive lägst taxa för typhus A vad gäller avloppsrening och dricksvattenproduktion blir mönstret tydligt även här. Över hälften av kommunerna i kategorin lägst taxa får avloppet renat och/eller dricksvattnet producerat i större anläggningar, ofta genom gemensamma regionala bolag. Detta ger förstås betydande skalfördelar och därmed lägre kostnader. De stora regionala verken finns främst där det finns förutsättningar för samordnad produktion, d v s i storstadsregionerna.

Skillnaderna framträder tydligt om man jämför en kommun med låg respektive hög avgift.

Tabell 2 Förutsättningar och VA-taxa i Sundbyberg och Högsby

	Sundbyberg	Högsby
Brukningsavgift normalvilla	4 690 kr/år	11 811 kr/år
Invånare	49 424	6 087
Anslutna till kommunalt VA	49 424	4 510 till vatten, 4 640 till avlopp
Meter vattenledning/ansluten	1,5	27
Meter spillvattenledning/ansluten	1,3	19
Dricksvattenproduktion	Ansluten till Norrvatten som levererar dricksvatten till 600 000 människor i norra Storstockholm	6 grundvattenverk
Avloppsrening	Ansluten till Stockholm Vatten och Avfalls avloppsrening	6 avloppsreningsverk

Sundbyberg är en kranskommun till Stockholm och en av Sveriges snabbast växande kommuner, Högsby är en liten kommun i Småland och har de senaste tio åren haft ett vikande befolkningsunderlag. Sundbyberg har tio gånger så många anslutna på en mindre, urbaniserad yta medan Högsby är glesare befolkat. Varje betalande i Högsby måste därför betala för upprätthållande och återinvestering i 15–18 ggr mer ledning per person. I Storstockholmsområdet har den höga befolkningstäthet möjliggjort stora regionala anläggningar för dricksvattenproduktion och avloppsrening. Sundbyberg kan därför ansluta sig till stora verk med flera hundratusen anslutna och god skalekonomi medan Högsby på grund av sina naturgivna förutsättningar har flera små vatten- och reningsverk med i snitt mindre än tusen anslutna. Skillnaden i förutsättningar är således mycket stora, samtidigt gäller samma principiella utgångspunkter för när kommunalt VA ska tillhandahållas och vilka krav som ska uppfyllas.

Skillnaderna i förutsättningar mellan Sundbyberg och Högsby är ganska typiska för låg- respektive högtaxekommuner.

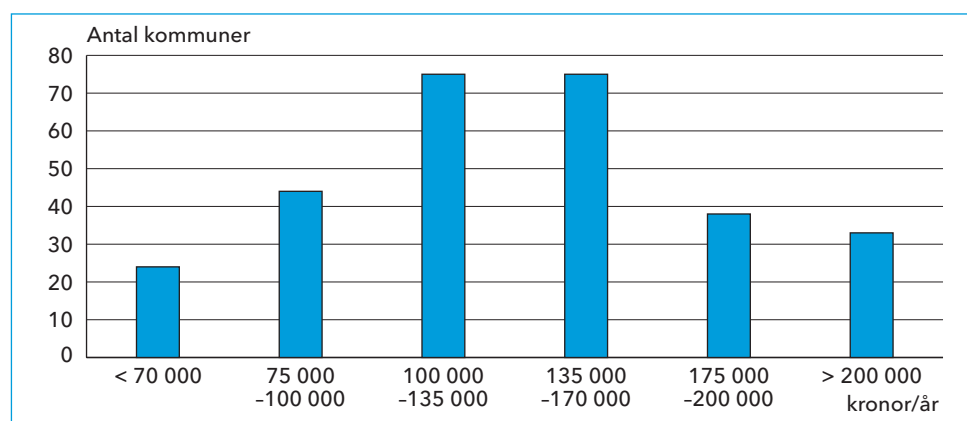
Anläggningsavgifter

Årets anläggningsavgifter samt förändringen från 2017 presenteras i tabell 3 nedan.

Tabell 3 Anläggningsavgifter 2018, en sammanfattning

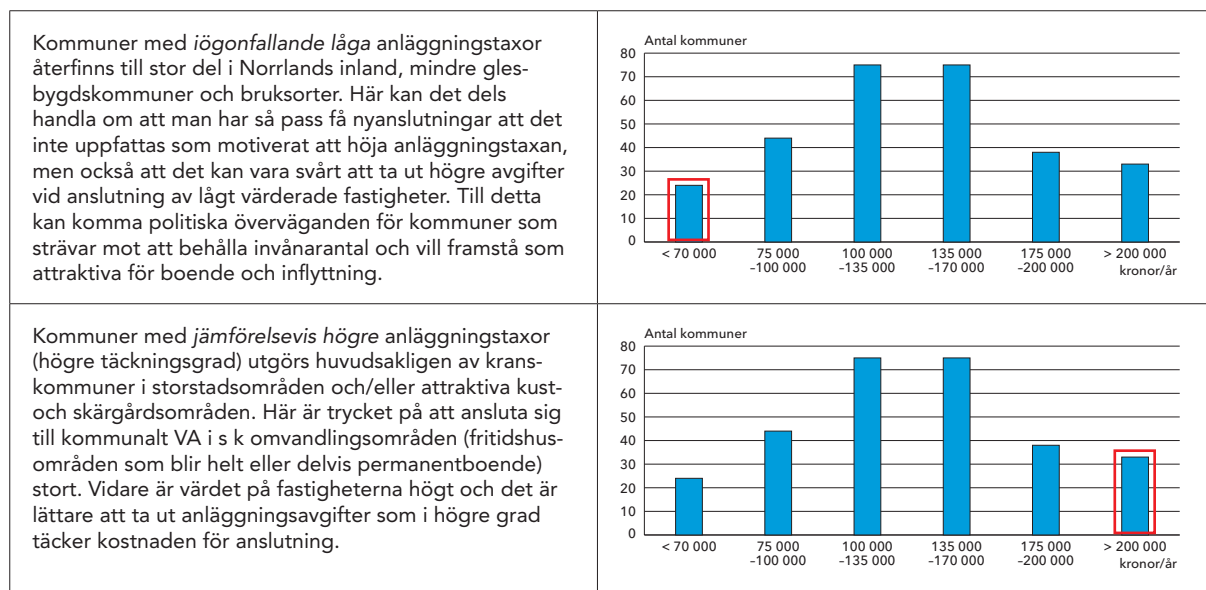
	Medel 2018	Förändring jämfört med 2017 års taxa
Typhus A (enfamilj)	138 651	4,2 %
Typhus B (flerfamilj)	449 144	3,9 %

Spridningen är dock stor, mellan 37 500 kr och 274 000 kr för en normalvilla. Det finns skillnader i genomsnittlig kostnad för utbyggnad av VA, t ex beroende på vilken typ av utbyggnad som dominerar. Den stora spridningen beror dock inte främst på skillnader i kostnader för att ansluta fastigheter, utan i första hand hur stor andel av denna kostnad som kommunen väljer att ta genom anläggningstaxan. De allra flesta kommuner finansierar den resterande kostnaden genom att i praktiken skjuta till medel från framförallt intäkter från brukningsavgifter. Det är således främst de olika graderna av finansiering genom anläggningsavgifter som förklarar den stora spridningen.

Figur 4 Spridning av anläggningsavgifter för en normalvilla (typhus A) mellan kommuner

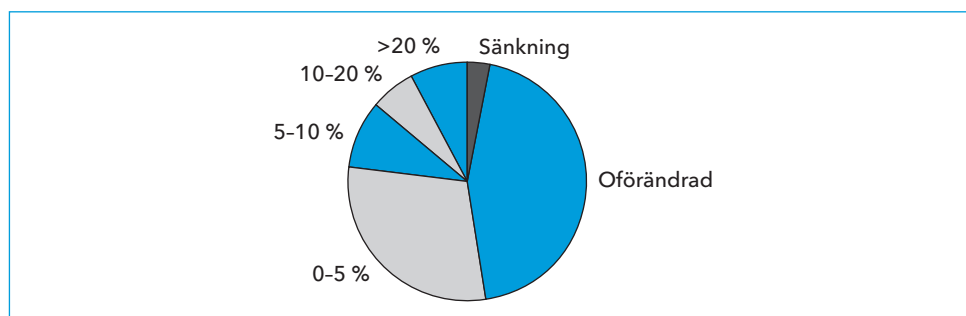
Tittar man närmare på vilka kommuner som har relativt hög respektive relativt låg anläggningsavgift framträder ett tydligt mönster:

Dock har några storstäder som Stockholm, Malmö och Uppsala relativt låga anläggningsavgifter. En möjlig förklaring skulle kunna vara att här dominerar utbyggnad genom förtätning där kostnaderna inte är lika höga och man når en högre täckningsgrad med lägre avgift.

Det bör återigen framhållas att valet av nivå på anläggningstaxa och därmed finansieringsgrad för att täcka anslutningskostnader är upp till varje enskild kommun.

Hur har anläggningsavgifterna förändrats 2018? I figur 5 nedan visas hur kommunerna ändrat sina anläggningsavgifter för en normalvilla innevarande år.

Figur 5 Förändring av anläggningsavgifter för typhus A (normalvilla) i Sveriges kommuner 2018. Andel av kommuner som förändrat inom angivet intervall.

Precis som tidigare år har många kommuner valt att lämna sina anläggningstaxor oförändrade samtidigt som ett mindre antal gör kraftigare höjningar. Dock kan man se en liten tendens till att färre lämnar taxan oförändrad eller sänker. Det är positivt, även om tendensen så här långt är svag och kan vara en tillfällighet. Det finns en viss ryckighet i anläggningstaxornas utveckling. En trolig förklaring är att en ny situation med många nya anslutningar snabbt tvingar kommuner att se över avgifternas täckningsgrad.

För de flesta kommuner är fortfarande intäkterna från anläggningsavgifter en mindre del av de totala intäkterna. För ungefär tre av fyra kommuner är intäkterna från anläggningsavgifter mindre än 5% av de totala avgiftsintäkterna (anläggnings- och bruk-

ningsavgifter). Därför väljer många kommuner att ligga kvar på anläggningsavgifter med lägre täckningsgrad.

Vi ser dock ett ökat tryck på nya anslutningar till kommunalt VA, både på grund av nyexploateringar och omvandlingsområden. Det är viktigt att notera att de prognoser på ökning av brukningstaxor som presenteras i investeringsrapporten och citeras ovan bygger på antagandet att kostnaden för ökat antal exploaterings- och omvandlingsområden finansieras genom anläggningsavgifter. För kommuner som väljer att finansiera en större del av denna kostnad med brukningsavgifter innebär det en ökning utöver den nationella prognosen.

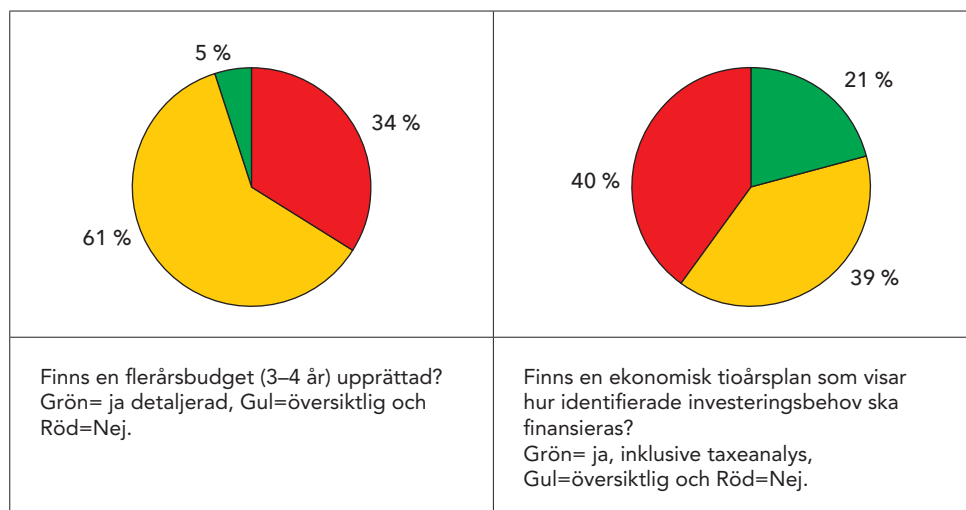
Det är viktigt att alla kommuner ser över framtida behov av nyanslutningar och analyserar vilken effekt det får på ekonomin utifrån dagens taxenivåer.

I VA-chefens verktygslåda på Svenskt Vattens hemsida finns förslag till upplägg för att systematiskt se över sin anläggningstaxa.

Organisation och beslutsprocesser

En möjlig delförklaring till att taxorna inte stigit med en takt som motsvarar de nationella analyserna av nödvändiga investeringar är att de långsiktiga behoven för att upprätthålla vatten- och avloppstjänster inte uppmärksammas och behandlas politiskt i kommunerna. Närmare en tredjedel av kommunerna uppger att taxan inte behandlas i kommunfullmäktige varje år. Det kan finnas olika förklaringar till detta, som att taxan höjs med index eller att VA-huvudmannen i enlighet med 34 § Vattentjänstlagen gets rätt att bestämma avgifternas belopp enligt beräkningsgrunder i kommunens taxeföreskrifter. I många fall kan det dock indikera att långsiktig finansiering av VA och behov av taxehöjningar inte är föremål för en årlig analys och politisk diskussion.

Ser man till resultatet för 2017 av Svenskt Vattens hållbarhetsindex finns det visst stöd för det antagandet. Två frågor behandlar specifikt den långsiktiga ekonomiska planeringen.

Figur 6 Resultat för långsiktig ekonomisk planering i Svenskt Vattens hållbarhetsindex 2017 (fördelning mellan 152 deltagande kommuner).

Bilden av en kort planeringshorisont återkommer i andra frågor i hållbarhetsindex. Särskilt intressant är frågan om plan för förnyelsebehov av ledningsnätet. Endast 13% av de deltagande kommunerna har utrett förnyelsebehovet och har en tidsatt förnyelseplan. Resultatet för andra frågor visar att kommuner utan plan har en lägre förnyelsetakt. När kommunerna kommer ikapp med sin förnyelseplanering är det därför troligt att utbytestakten av ledningar ökar, vilket är en signifikant investeringskostnad.

För att klara de ökade investeringarna krävs inte bara ökade budgetar – det behövs även VA-organisationer som kan planera långsiktigt och genomföra investeringsprojekten. Resultatet från såväl hållbarhetsindex som studier finansierade av Svenskt Vatten Utveckling visar att de kommunala organisationerna för vatten- och avloppstjänster har god kapacitet för drift, men behöver stärkas för att säkra tjänsternas långsiktiga hållbarhet. Det handlar dels om att ha kapacitet för planering, strategier och åtgärdsprogram. Men även den kommunala beställarrollen (utredning-upphandling-projektledning-bygglledning) behöver stärkas.

I kommuner med mindre än 20 000 invånare, d v s en majoritet av Sveriges kommuner, arbetar 2–3 personer i snitt inom ledning, utredning, planering och beställarfunktioner. Dessa små organisationer får svårt att genomföra investeringar, oavsett om budget finns eller ej. Förstärkta organisationer med flera anställda och inte minst fler organisationer där kommuner samverkar kommer att leda till större kapacitet att planera och genomföra investeringar samt ta fram underlag för politiska beslut.

När kraftigare organisationer med kapacitet att investera enligt behov skapas kommer förmodligen taxehöjningarna börja närma sig den nivå som motsvarar de verkliga investeringsbehov.

Slutsatser

Höjningen av bruksavgifterna i landets VA-taxor är även 2018 låg i förhållande till verkliga behov. Svenskt Vatten gör precis som förra året bedömningen att en rimlig nivå på höjning av medelvärdet motsvarar 4 % för ökade investeringar plus en ökning motsvarande index PKV affärsverksamhet för allmänna kostnadsökningar. Det skulle innebära en generell höjning som är mer än dubbelt så stor som årets höjning.

Låga räntor kan vara en del av förklaringen till de begränsade taxeökningarna, men det finns fler och troligen mer signifikanta faktorer. Många kommunala VA-organisationer är för små för att avsätta tillräckliga personalresurser för investerings- och förnyelseplanering samt långsiktiga ekonomiska planer. Organisationerna är dimensionerade för en tid då investeringar redan var gjorda och fokus låg på drift av anläggningarna. Erfarenheter visar att när organisationer stärks, till exempel genom olika samverkanslösningar, ökar investeringstakten och eftersatta behov kan börja åtgärdas.

Man bör räkna med att bruksavgifterna stiger de kommande åren, av flera skäl:

- Investeringar i VA-infrastrukturen behöver öka
- Eftersom investeringar görs i till stor del avskrivna anläggningstillgångar blir den relativa effekten på VA-taxan stor.
- Ökande kapitalkostnader och stigande räntor gör VA-taxan mer räntekänslig.

Det är viktigt att framhålla att höjda taxor inte är något självändamål och de återhållsamma höjningarna som genomförts speglar en stark vilja ute hos kommunernas förtroendevalda och tjänstemän att värna om VA-abonnenternas pengar. Taxan är inte heller rätt mått på genomförda åtgärder utan endast en konsekvens av dessa. Sammantaget kan det dock konstateras att de senaste årens taxehöjningar är alldeles för låga i förhållande till behoven av investeringar för en långsiktigt robust, hållbar och miljöriktig hantering av vatten- och avlopp. Fler kommuner behöver se över sina investeringsbehov och upprätta investeringsplaner för ett långsiktigt hållbart VA. Som en konsekvens av detta måste vi räkna med betydligt större taxehöjningar framöver.

För anläggningsavgifter är utgångspunkten delvis en annan. Här väljer kommunerna graden av kostnadstäckning vid anslutning av tillkommande fastigheter. Dock måste den andel av kostnaden för nya anslutningar som inte täcks av anläggningsavgifter finansieras på annat sätt, vanligen med bruksavgifter. När trycket i flera kommuner

på nya anslutningar ökar måste kommunerna se över sin anläggningstaxa, analysera effekten på brukningsavgifterna och identifiera en hållbar modell för VA-taxan.

På Svenskt vattens hemsida kan du hitta en fil med samtliga kommuners bruknings- och anläggningsavgifter för typhus A och typhus B.

Gå till: <http://www.svenskvatten.se/vattentjanster/organisation-och-juridik/va-statistik/taxeundersokning/>

På hemsidan finns även fördjupande texter om taxor och ekonomi i VA-chefens verktygslåda samt forskningsrapporter och sammanfattande resultatrapporter för hållbarhetsindex.

Svenskt Vattens skrifter beställs via:

www.svenskvatten.se

Svenskt Vattens distribution

Box 262

591 23 Motala

© Svenskt Vatten AB

ISSN nr 1651-6893

2018-09

Box 14057, 167 14 Bromma

Tel 08 506 002 00

Fax 08 506 002 10

E-post svenskvatten@svenskvatten.se

www.svenskvatten.se